

Bussum heeft belangrijke Nederlanders binnen gemeentegrenzen gehad

Geschiedenis van het Spiegel intrigeert echtpaar Langemeijer

Het Spiegel is een wijk met een rijke historie. Het echtpaar Langemeijer, ook woonachtig in de 'villawijk', verdiept zich al verscheidene jaren in de geschiedkundige aspecten van dit deel van Bussum. De heer G.M. Langemeijer schrijft regelmatig artikelen die verschijnen in 'Spiegelschrift', het bulletin van de Vereniging Vrienden van het Spiegel. Zijn echtgenote houdt wandelingen, die langs karakteristieke panden en plekjes in het Spiegel voeren.

De heer Langemeijer heeft bij zijn naspeuringen in de tijd als leidraad gebruik gemaakt van een kaart uit 1884 van Bussum. „Ik ben begonnen met de namen van de 45 huizen die op die kaart staan aangegeven. Op blanco blaadjes ben ik vervolgens willekeurig de geschiedenis van elk huis gaan beschrijven. Dan ga je zoeken, en vind je telkens weer wat. Ondertussen probeerde ik bij het kadaster de namen van de eigenaren te achterhalen. Dan komt het moment dat je ook de stichtingsdatum van zo'n huis wilt weten. Dat is het begin. Vervolgens kijk je nog meer terug en gaat uitvinden hoe de grond aangeduid werd, bijvoorbeeld bouwland, heide of 'opgaand hout', dit is beginnend bos”, vertelt de geboren Bussumer. Hij is geboren in het Spiegel en heeft ook grotere deels daar doorgebracht.

„Na al die informatie verkregen te hebben, ga je lectuur lezen over de families die er ooit hebben gewoond. Dat is niet gemakkelijk, met geluk vind je wat. Meestal is het zo dat familieleden wel boeken over het geslacht hebben.”

GOOI/EEMBODE
21 maart '89

Bekenden

Het Spiegel heeft vele bekende Nederlanders als bewoners gekend. Zoals de heer Krasnapolsky, zijn huis stond waar vandaag de dag de Gooilandmavo staat, de kunstschilder Jan Veth, en de beeldhouwer Zijl. „Die laatste was echt beroemd in ons land. Van hem staat er bij het beursgebouw in Amsterdam een beeldhouwwerk. Het intrigeert ons dat Bussum zich waarschijnlijk nooit heeft gerealiseerd zulke belangrijke mensen binnen de grenzen te hebben gehad. Er is bijvoorbeeld geen straat naar hem genoemd. Neem nu Martha Walden, zij is een jaar geleden overleden. In haar tijd was zij een beroemd toneelspeelster.” Tot het rijtje beroemde Nederlanders behoren verder uiteraard de schrijver Frederik van Eeden, Herman Gorter, architect de Bazel en tuinarchitect Wattez.

Vakantie

Al die mensen kwamen naar het Spiegel voor hun rust en voor de gezonde, landelijke omgeving. Veel mensen uit Amsterdam brachten regelmatig hun vakantie door in Bussum. Daar werd handig op ingespeeld door o.a. P.J. Loman, die een hotel bouwde op de plek waar nu de spoorwegovergang Generaal de la Rey laan aan de Spiegelkant ligt. Hij bood een prettige vakantie buiten aan en probeerde zo de mensen warm te maken om in het Spiegel te komen wonen. Ook mensen die gepensioneerd waren en een behoorlijke aantal Indiëgangers voelden zich happy in het Spiegel. Een van de vakantietrekkers in die tijd was De Zandzee. „Dat was een trekpleister voor o.m. dagjesmensen. Sommigen kwamen op de fiets uit Amsterdam voor een dagje recreëren, anderen maakten gebruik van de Gooische Tram”, aldus de heer Langemeijer.

Primitief

De meeste huizen in het Spiegel zijn in de periode rond 1906 gebouwd. De eerste 'pioniers' troffen in het Spiegel een primitieve situatie aan. Er waren geen wegen, hooguit een enkel zandpad, en er was ook geen enkele cultuur. Men deed het in de begintijd voorzichtig aan. Eerst werd er de zomerdag doorgebracht, waarna sommigen zich al snel permanent vestigden. „Dat is het unieke aan deze wijk. Als men nu een nieuwbouwwijk realiseert, gaan alle partijen rond de tafel zitten en wordt alles gepland. Toentertijd was dat net andersom. De bewoners hebben steeds zelf initiatieven ondernomen. Alles is door particulieren gedaan, ook de wegen en dergelijke. De gemeente bemoeide zich er niet mee.”

De eerste mensen vestigden zich er met het idee om hun villa's in een parkachtige omgeving te bouwen. „Men kon dat geleidelijk aan niet meer bolwerken en het Spiegel is langzamerhand volgebouwd. Al die grote tuinen van destijds zijn verkaveld. Ik heb geen één huis kunnen vinden met de originele grond erbij.”

Klagen

Wonen in het Spiegel is bijzonder geliefd. „Dat is weleens anders geweest. Mijn ouders woonden hier ook en ik weet nog wel dat er na de oorlog geklaagd werd over de grootte van de huizen. Men moest het warm stoken en men had geen hulp. Zo hoorde je velen na de oorlog. Er klonk een zucht van verlichting wanneer men het huis kwijt was, en dat is een tijdlang zo gebleven”, vertelt de heer Langemeijer.

Omwenteling

„Dat werd ook wel weer anders, hoor. Op een gegeven moment propageerde de heer Albert Heyn de aankoop van een koelkast voor een prikkie. Hij dacht 'als iedereen een ijskast heeft, dan doet men bij mij flink inkopen'. Dat heeft een omwenteling in het huishou-

den teweeg gebracht. Ook kwamen er andere voordelen, zoals een centrale verwarming op olie in plaats van kolen. Met al die gemakken kon je groter wonen en kon je ook zonder personeel. Bovendien was men in de loop der tijd gemakkelijker geworden; elke zaterdag boenen en soppen hoefde niet meer en je ging het zelf doen", aldus het echtpaar Langemeijer.

Verkeer

Het idee dat het overal in het Spiegel rustig wonen is, blijkt niet waar. Het echtpaar Langemeijer, dat op de Regenteselaan woont, weet daarover mee te praten: „Zo'n zesduizend auto's razen dagelijks over de hier vlakbij gelegen

Groot Hertoginnelaan. Veel verkeer uit Hilversum zoekt z'n weg naar Bussum door het Spiegel. En wanneer de gemeente besluit het 'geitenweitje' open te gooien, wordt de toenemende verkeersstroom echt een bedreiging. Daar zit je allemaal mee." Al tien jaar zijn de Vrienden van het Spieghele en de gemeente Bussum aan het onderhandelen over de verkeerssituatie. „Er is zelfs een motie door de raad aangenomen over de Groot Hertoginnelaan. Wij hebben voorgesteld dat men zoekt naar maatregelen waardoor het verkeer zich tenminste aan de wettelijk toegestane snelheden houdt. De huidige wethouder, mevrouw I. de Lange, heeft er wel begrip voor en denkt ook met ons mee."

Restaureren

De tand des tijds heeft ook het Spiegel niet ongemoeid gelaten en er is in de loop der jaren veel afgebroken. Daarentegen is er ook een andere woontrend te bespeuren. „Er zijn bewoners van grote villa's die het huis in de oude staat laten terugbrengen. 'Amalia' bijvoorbeeld is voor een miljoen verbouwd. Dat is weliswaar kantoorruimte geworden, maar het is toch gerestaureerd", vertelt mevrouw Langemeijer. Een ontwikkeling die beiden zeer toejuichen. Mevrouw Langemeijer leidt groepjes belangstellenden langs plekjes en huizen waar een historisch verhaal achter schuil gaat. Daarbij krijgt zij medewerking van bewoners, wiens huizen nog iets origineels van de oude glorie herbergen.

EEN KATTEBELLETJE UIT 1852

Tijdens het doorbladeren van een oud boek dwarrelde een papertje op de grond.

Opgeraapt staat netjes !

Er stond nauwelijks iets op en was slecht leesbaar. Thuis bij fel zonlicht en onder een loupe verscheen de volgende boodschap.

Mijn Heer Wachtels geliefde mij Een van 210 pond rog in 3 zak gemerkt G.V.E. en 110 pond turf in 2 zak gemerkt G.V.E. op de molen te Bushum Bushum den 25 November 1852 -

En het besten van het zelfde

5,17½	
2,96½	
8,14	/ 8,15

Mijn Heer Wachtels geliefde mij Een van 210 pond rog in 3 zak gemerkt G.V.E. en 110 pond turf in 2 zak gemerkt G.V.E. op de molen te Bushum

Bushum den 25 November 1852

En het besten van het zelfde

5,17½	
2,96½	
8,14	8,15

Eigenlijk niets bijzonders, een beetje geheimtaal. G.V.E. wat kan dat betekenen? Misschien Gijsbertus Van Eijden geboren 1811 te Naarden, bakker te Bussum, wonende in huis nr. 84. Een man kort van woorden, die iets op de molen te Bussum wil laten gereed zetten en als groet vermeldt "En het besten van het zelfde..."

We zien ook wat "rog" en turf kost.

En Wachtels? Misschien Cornelis Hendrik Wachtels geboren 1778 te Amsterdam, beroep secretaris en diaken van de Nederlands Hervormde Gemeente.

Je kan er van alles omheen fantaseren.

Gegroet en het besten van het zelfde.

G. Langemeijer